

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 188:

Forslag til lov om ændring af den sociale styrelseslov samt forskellige lovbestemmelser om det sociale udvalg. (Ophævelse af det sociale udvalgs selvstændige kompetence m.v.).

AF socialministeren (Aase Olesen).
(Fremsat 19/1 89).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jytte Hilden (S):

Det, vi nu skal behandle, er en anden brik, og det er en brik, der ligger inden i det forslag, som blev behandlet under forrige punkt på dagsordenen. Mens dette punkt vel havde en rimelig let gang igennem salen og måske også gennem de kommunale instanser, kan jeg da allerede nu sige til socialministeren, at forslaget om at ændre den sociale styrelseslov og ophæve de sociale udvalgs selvstændige kompetence er vi særdeles betænkelige ved. Vi har stor forståelse for, at det må være godt, hvis kommunerne får mulighed for – på tværs af de forvaltninger, som man hidtil har bygget op, og som jo har en tilbøjelighed til at blive meget sektororienterede, f.eks. på børneområdet, vi har selv været fremme med i debatten, at det ville være en god idé – at kunne behandle børns vilkår på tværs af det, vi i dag kalder kulturudvalg, socialudvalg, skoleudvalg, og hvad man nu måtte have med at gøre. Det synes vi er en god idé.

Men vi ved jo alle sammen, at de sociale udvalg har haft et særligt ansvar lagt på deres skuldre. Vi ved jo, at de har haft nogle særlige

kompetencer dels vedrørende de meget triste sager, der drejer sig om børn, der bliver fjernet fra deres hjem, dels i relation til personspørgsmål. Og det er nu en god ting, at den slags spørgsmål kan behandles i diskretion, at borgerne er sikret en retssikkerhed, og at disse ting foregår bag lukkede døre. Og det har den måde, man hidtil har gjort det på i de sociale udvalg, faktisk sikret.

Derfor står vi i det dilemma, at vi meget gerne ser, at kommunerne gives en større grad af frihed, og vi er enige i den del af diskussionen, men at vi altså også i høj grad vil understrege og pointere de vanskeligheder, der er i forbindelse med retssikkerheden, i forbindelse med det, der hedder afsnit VIII. Jeg ved godt, at der i forslaget netop ligger nogle takter til, at man gør noget specielt i afsnit VIII-sagerne.

Det er heller ikke nogen hemmelighed for denne sal og for socialministeren, at præcis disse forslag har givet anledning til utrolig megen diskussion i den kommunale verden. Man skal nemlig huske, at den kommunale verden ikke alene består af borgmestre og økonomiudvalg, dvs. mænd, den består i høj grad også af socialudvalg, som har ydet et utrolig stort arbejde på dette område. Det er ikke en hemmelighed for nogen, at bølgerne har gået højt, det kan man nemlig bl.a. læse i kommunernes eget blad, i Kommunernes Landsforenings eget blad, i det, der hedder Sammenslutningen af Sociale Udvalg.

Det har vi altså også i høj grad bemærket, og derfor har vi i udvalgsarbejdet en række spørgsmål til det lovforslag, der ligger på bordet. Vi kan ikke på nuværende tidspunkt give endeligt tilsagn om, at det vil ende sådan, som tingene er udformet her, hvis det er os, der til slut har fingeren på aftrækkeren, men vi går ind i udvalgsarbejdet med de bemærkninger, som jeg er kommet med.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Med dette lovforslag ophæves den selvstændige kompetence for det kommunale socialudvalg og det amtskommunale social- og sundhedsudvalg. I Det Konservative Folkeparti betragter vi dette lovforslag som værende et yderligere skridt hen imod den enhedsforvaltning, som jo har ligget bag hele den kommunalreform, der blev gennemført i 1970. Det må være rimeligt, nu hvor man har opbygget de kommu-

[Lizzie Lichtenberg]

nale enheder, at der tages lokale hensyn og gives de lokale folk, der er folkevalgte, som Folkeetinget er det, mulighed for at bestemme, hvordan man vil indrette sine forvaltninger. Som der står i bemærkningerne, har der været og er et frikommuneforsøg i gang på Bornholm, og jeg tror, det vil kaste lys over nogle af de spørgsmål, vi måtte have, og derfor må vi følge det forsøg ganske nøje.

Jeg tror, at tidspunktet er inde til, at de almindelige – og nu siger jeg med vilje de almindelige – kommunalbestyrelsesmedlemmer skal have både ansvar og indsigt i de områder, der traditionelt ligger inden for det sociale områdes regi. Men der skal også her tages hensyn til tavshedspligten og retssikkerheden for borgerne. Derfor er det rigtigt, som ministeren nævner i bemærkningerne, at personsager ikke skal behandles af den samlede kommunalbestyrelse. Dernæst at man med hensyn til de specielle børnesager også skal have en speciel ordning, hvor det netop er Graversenudvalget, der skal udrede de tråde, således at man får en bæredygtig mulighed, der tager hensyn netop til det, jeg nævnte før: tavshedspligten, retssikkerheden, og her ikke mindst børnenes retssikkerhed.

Men jeg tror også, vi skal passe på, at vi ikke kommer til at bygge et bureaukratisk system op, som forskertser den mulighed for hurtig behandling, som man har i dag. Jeg tror, at de enkelte kommuner netop kan tilrettelægge deres forvaltninger på en sådan måde, at de kan yde den rette service over for borgerne, en service, som tilgodeser de forskellige hensyn, jeg har påpeget her.

Jeg synes også, at man skal påpege, at lovforslaget jo ikke hindrer, at man fortsat har et socialudvalg, at man fortsat har en selvstændig socialforvaltning, såfremt kommunen finder det hensigtsmæssigt, og derfor vil jeg anbefale, at man går åbent ind i behandlingen af dette, så vi igen får en forvaltning ude i kommunerne, der kan betjene borgerne og yde den service, som der er behov for.

Agerschou (SF):

Forslaget går ud på at ophæve de kommunale socialudvalgs selvstændige kompetence, og det er der efter SF's opfattelse mange og store problemer ved. Ikke når det drejer sig om generelle forhold inden for det sociale område – dér vil vi gerne være med til at ophæve kompeten-

cen – men når det drejer sig om enkelte borgers meget private forhold mener vi, at kompetencen bør ligge i et særligt udvalg.

Vi er enige i det, Sammenslutningen af Sociale Udvalg enstemmigt mente midt i december 1988, nemlig at konkrete sager inden for det sociale og sundhedsmæssige område, der indebærer en vurdering af en borgers personlige forhold, bør henlægges til et særligt udvalg, og på disse områder bør det særlige udvalg også have kompetencen til at lægge retningslinjer for sagernes behandling.

Det var som sagt holdningen til ministerens forslag hos Sammenslutningen af Sociale Udvalg midt i december 1988. Vi ved godt, at flertallet i sammenslutningens bestyrelse senere er blevet tæsket på plads af et flertal af de mere tunge drenge, eller mere tunge mænd, i Kommunernes Landsforenings bestyrelse, men det ændrer jo intet.

Hvad er problemerne ved forslaget? Ja, det er bl.a. som omtalt af tidligere ordførere retssikkerheden og diskretionen. For os at se risikerer vi, at oplysninger om borgers meget personlige forhold kommer til at strømme rundt i hele systemet, samtidig med at det bliver mere uigennemskueligt for den enkelte borger. Den side af sagen vil hr. Leif Hermann senere uddybe.

Desuden mener vi, at forslaget efter al sandsynlighed i mange kommuner vil medføre større magt til forvaltningen, større magt til embedsmændene, og det er vi ikke interesseret i. Rimeligvis vil det også betyde mere magt til økonomiudvalgene, jf. den foregående debat om ændring af de kommunale styrelseslove, og det er vi heller ikke interesseret i.

Vi har bemærket, at socialministeren i sidste øjeblik har rystet på hånden. Kommunalbestyrelsen får efter forslaget kompetencen på det sociale område, men samtidig kan sager om ydelser til enkeltpersoner dog ikke behandles af den samlede kommunalbestyrelse. Det sidste var ikke med oprindelig, og der er nu tale om en højst besynderlig konstruktion. Kommunalbestyrelsen får en kompetence, men der er dele af det område, hvorpå den får kompetencen, den ikke må diskutere.

Et af argumenterne for forslaget er tilsyneladende, at budgetansvaret i dag også på det sociale område ligger hos kommunalbestyrelsen, mens den altså ikke har kompetencen til at fast-

[Agerschou]

lægge retningslinjer for de sociale udvalgs afgørelser.

Til det er der bare at sige, at på de dele af det sociale område, hvor udgifterne har været stigende, er der tale om retsbestemte ydelser – det drejer sig f.eks. om kontanthjælp og ydelser til pensionister – så det er ikke i sig selv noget argument for forslaget.

SF vil meget gerne være med til at skabe mulighed for fornyelse af udvalgs- og forvaltningsstrukturen, så arbejdet kan blive mere helhedsorienteret, end man ofte ser i dag, men vi vil ikke være med til at gøre det på en måde, der forringer den enkelte borgers retssikkerhed.

Mejdahl (V):

Med henvisning til de generelle bemærkninger, som jeg havde til det foregående lovforslag, kan jeg her fortsætte med at pointere, at de forklingsforslag, som Lotz II-udvalget har barslet med, og hvis gennemførelse er aftalt med de kommunale organisationer i forbindelse med forhandlingerne om de økonomiske rammer for 1989 og årene fremover, bakker vi helt op om i Venstre.

Lovforslag nr. L 188 er et af forslagene. Det giver primærkommuner og amtskommuner en større grad af frihed til at strukturere både den politiske og den administrative organisation på en anden og måske mere hensigtsmæssig måde, end den nuværende lov giver mulighed for.

Friamtsforsøget på Bornholm, hvor det, vi lovgiver om her, afprøves, har ikke været i kraft så længe, at vi derfra kan høste erfaringer, men forsøget fortsætter og kan forhåbentlig danne baggrund for en vurdering af, om det senere vil være hensigtsmæssigt at gennemføre en anden model for behandling af personsager end den foreslåede.

Det i lovforslaget foreslåede udvalg på 5-7 medlemmer, som skal forvalte de opgaver, der er lovfæstet i bistandslovens afsnit VIII, tager vi med af hensyn til en hurtig sagsbehandling af personsager, som ikke kan klares administrativt, og vi registrerer og tilslutter os den nyskabelse, der er indføjet i lovforslaget om, at der skal vælges stedfortrædere, som kan indkaldes til at give møde ved et medlems forfald.

Venstre kan varmt tilslutte sig lovforslaget, fordi det giver kommunerne en ny valgmulighed i arbejdet for en smidiggørelse af administrationen og beslutningsprocessen til gavn for borgerne.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg lagde mærke til, at Venstres ordfører, hr. Mejdahl, sagde, at man varmt kunne tilslutte sig forslaget.

Så vil jeg gerne gøre Venstres ordfører opmærksom på noget, han muligvis allerede ved, nemlig at også Venstres medlemmer af bestyrelsen for Sammenslutningen af Sociale Udvalg midt i december 1988 var imod forslaget. Jeg vil egentlig gerne have en kommentar til, hvordan Venstre har fået tæsket de pågældende på plads.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Til SF's ordfører, hr. Agerschou, vil jeg sige, at der formentlig findes mange eksempler på, at de politiske partiers repræsentanter i kommuner og amtsråd kan have en anden, måske endda en modsat, men i hvert fald en anden holdning, end vi nogle gange giver udtryk for herinde. Men efter moden overvejelse står vi naturligvis ved det, som jeg gav udtryk for før, at vi anbefaler det lovforslag, som socialministeren fremsætter.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Det er naturligvis korrekt, at man i visse partier har problemer med at have den samme holdning blandt kommunalpolitikere, som man har i Folketinget. Det har vi jo ofte set. Men er Venstres ordfører uenig med mig i, at man i forbindelse med et forslag som dette bør lytte til de folk, også inden for éns eget parti, der står i det praktiske arbejde?

Jane Oksen (FP):

Vi betragter også dette forslag med velvilje og mener, at det lægger op til en større åbenhed i sagerne, fordi en række af socialudvalgets sager nu kan behandles på kommunalbestyrelsens møder, komme på en åben dagsorden og måske behandles under overværelse af forskellige borgere i kommunen. Det mener vi borger for en større sikkerhed og større åbenhed, og det er vi selvfølgelig positive over for.

Der er jo slet ikke tale om, at personsager og lignende skal behandles i kommunalbestyrel-

[Jane Oksen]

sen. Der står udtrykkelig i lovforslaget, at afgørelsen i personsager på det sociale område ikke skal behandles af den samlede kommunalbestyrelse.

Det er muligt, at dette kun er tænkt som en overgangsbestemmelse, men jeg tror stadig væk, at der også i fremtiden vil være behov for et mindre socialudvalg til meget personlige sager. Der er jo også lagt op til at nedsætte et udvalg til at behandle det såkaldte afsnit VIII i bilstandsloven, der omhandler fjernelse af børn.

Det vil vi nu godt sætte et stort spørgsmålstegn ved. Hvorfor skal vi nu til at have en sådan overgangsordning med et specielt udvalg til den slags sager? Der er jo nedsat et udvalg, det såkaldte Graversenudvalg, der skal arbejde i 2 år, og hvad de kommer frem til, er jo ikke godt at vide. Men fra Fremskridtspartiets side mener vi, at der skal være langt større retssikkerhed omkring fjernelse af børn, og det mener vi altså ikke et sådant udvalg bestående af kommunalbestyrelsesmedlemmer borger for. Vi vil gerne hurtigst muligt have dette afklaret, og vi står meget uforstående over for, at det skal tage 2 år, når man er klar over, hvor alvorlige problemerne er.

Det er jo ikke det, vi skal behandle her, men vi vil i hvert fald gerne udtrykke skepsis over for det nye udvalg, man agter at oprette.

Så er der sagt en hel del om Sammenslutningen af Sociale Udvalgs negative holdning til dette forslag. Det tror jeg nok man skal se lidt nærmere på, for hvilke saglige begrundelser er det, Sammenslutningen af Sociale Udvalg kommer med? Er vi ikke vant til, at hver eneste gang, det handler om at nedlægge lige det udvalg, man selv sidder i, så stritter man selvfølgelig imod? Der kunne sikkert inden for Kommunernes Landsforenings område nedlægges en hel del overflødige udvalg. Nu begynder vi altså her i Folketinget med at reducere antallet af udvalg, men man kan da håbe på, at det også smitter af inden for Kommunernes Landsforenings rammer og også inden for andre organisationer, hvor man kun har et udvalg siddende for udvalgets egen skyld. Jeg har selv siddet i bestyrelsen for Sammenslutningen af Sociale Udvalg og mener, at Kommunernes Landsforening udmærket kunne behandle nøjagtigt de samme sager. Det mener jeg ikke ville gøre behandlingen ringere.

Når socialudvalgene i den form, vi har dem i dag, ophæves ude i kommunerne, er der heller ingen grund til at have en sammenslutning af sociale udvalg længere. Så er der ikke behov for dens eksistens længere.

I forbindelse med personsager kunne man også godt sørge for at uddelegere langt flere sager til administrationen i kommunerne. Så ville det også blive meget, meget begrænset, hvad der skulle behandles af personsager. I dag er det jo ofte sådan, at man sidder og behandler småting. Det er tit det, kommunalbestyrelserne bruger allermest tid på, og det kunne man forhindre, hvis man fik nogle bedre uddelegeringsregler. Det kan Folketinget formentlig ikke tage sig af, men vi kan da i hvert tilfælde opfordre kommunerne til at arbejde noget kraftigere på det.

En sammenarbejdning af arbejdsmarkedssager og sociale sager ser vi altså som en stor fordel. Især når vi ser på de mange problemer omkring arbejdsløse bilstandsmodtagere, er det i hvert tilfælde en god ting at få de ting sammenarbejdet noget mere, og det kan man jo opnå nu ved at nedsætte en anden slags udvalg, end man har i dag.

Vi ser positivt på lovforslagets indhold og vil gerne gå ind i et positivt udvalgsarbejde, hvor vi især vil se nærmere på afsnit VIII-udvalget. Det er nok det, vi er mest skeptiske over for.

Kirsten Lee (RV):

Jeg synes, det var interessant at høre, hvordan SF's ordfører mener man skulle tage at lytte til dem derude i kommunerne – og måske også omvendt. Jeg vil meget håbe, at SF vil lytte til den socialistiske folkepartist, der ude i kommunerne har sagt, at hvis Folketinget ikke kunne finde ud af dette med at udskyde den gratis hjemmehjælp, så var vi i hvert fald tumpede. Jeg synes nemlig, de har ret, de lokalfolk.

Jeg synes også, det er interessant, at fru Jytte Hilden tager afstand fra dette forslag, når man tænker på, at den, der har været virksom i at få forslaget lagt frem, faktisk er den socialdemokratiske Thorkild Simonsen, som jo har været med til at indgå aftalen mellem regeringen og Kommunernes Landsforening. Dette forslag er et resultat af den aftale.

Man studser også noget over, synes jeg, at SF, der altid taler om at decentralisere, når det nu kommer til konkret handling, åbenbart ikke

[Kirsten Lee]

rigtig vil være med. Det kniber i hvert fald svært med tilsagnet nu, når vi rent konkret skal til at lægge større kompetencer ud til amter og kommuner.

I Det Radikale Venstre er vi enige i intentionerne i dette forslag, nemlig at give større frihed til amter og kommuner, så de kan indrette sig med hensyn til, hvilke udvalg de ønsker at nedsætte. Vi har faktisk tillid til, at kommunerne forstår at varetage de behov, man har i de forskellige lokalområder.

Vi har også tillid til, at de på udmærket vis er i stand til at varetage sager, der har retssikkerhedsmæssig karakter, helt betryggende. Det tror vi godt de kan ved f.eks. at nedsætte særlige udvalg, som det er foreslået her, til at behandle personsager. Men det er naturligvis nogle af de ting, som vi vil være med til at kigge på i udvalget, for det er bestemt vigtigt for os i Det Radikale Venstre, at personsager behandles fortroligt. Vi skal i hvert fald nok arbejde konstruktivt med lovforslaget i udvalget.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

Det er altid gribende at høre den skråsikkerhed, hvormed De Radikales ordfører udtaler sig om hvad som helst. Men selvfølgelig kan man dårlig klandre fru Kirsten Lee for, at hun ikke oplever nogen dilemmaer i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag. Der er få radikale kommunalfolk, og én af borgmestrene har bl.a. besluttet sig for at holde op.

Det, der piner os andre lidt, og som jeg meget klart gav udtryk for her på talerstolen – jeg beklager, at Venstres ordfører ikke på samme måde fortalte om de mange diskussioner, der må være i Venstrekredse – det er, at der er nogle problemer i forbindelse med lige netop dette lovforslag, selvfølgelig set i det perspektiv, at vi ønsker både fleksibilitet og mulighed for at gå på tværs. Det synes jeg lige så godt man kan indrømme i stedet for at være så urimelig skråsikker på, at bare en minister har fremsat et eller andet, og at man selv er i regering, så skal det såmænd nok være rigtigt og godt.

Derfor vil jeg gerne spørge fru Kirsten Lee: Hvordan ser De Radikale på spørgsmålet om diskretion i forbindelse med personsager? Hvordan ønsker Det Radikale Venstre, at disse ting skal være sikret, så det ikke blot bliver en almindelig sniksnak i kommunen og i forbin-

delse med kommunalbestyrelsens behandling? Hvilke tanker har Det Radikale Venstre gjort sig på dette område? Jeg kunne være fristet til at spørge, hvilke kontakter fru Kirsten Lee har haft, men det er jeg for diskret til at gøre.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Så vidt jeg kunne forstå fru Kirsten Lee, lytter man i Det Radikale Venstre til praktikerne i kommunerne, når det passer i ens kram.

Fru Kirsten Lee nævnte eksemplet med den gratis varige hjemmehjælp. Nu vil jeg ikke starte en større debat om den sag, for så ender det med, at formanden smider mig ned fra talerstolen, og da jeg normalt har et godt forhold til formanden, vil jeg ikke udsætte mig for den situation. Men jeg vil sige så meget, at det er korrekt, at der var SF-medlemmer af de kommunale socialudvalg, der var imod den beslutning, vi i folketingsgruppen tog. Men så vil jeg i øvrigt henvise til SF's betænkningssbidrag til det pågældende lovforslag, hvor sagen er historisk behandlet. Der vil fru Kirsten Lee opdage, at det i meget høj grad handlede om, at Kommunernes Landsforening ikke kunne finde ud af, hvad det egentlig var, den ville. Så jeg synes, at eksemplet er helt fejlanbragt.

Så kom fru Kirsten Lee med en utrolig mystisk udtalelse, nemlig at dette forslag skulle handle om forholdet mellem centralisme og decentralisme, og at forslaget skulle være udtryk for en eller anden form for decentralisme. Hvor ser fru Kirsten Lee det? I praksis kan forslagets konsekvenser ende med centralisme, ikke herinde, men i en kommune, og det er for os lige så galt, som når centralismen befinder sig i centraladministrationen i København.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg kan kun gentage over for fru Jytte Hilden, hvad jeg sagde for et øjeblik siden, nemlig at vi har tillid til, at man ude i kommunerne er i stand til at varetage sager af retssikkerhedsmæssig karakter på betryggende vis, og vi har tillid til, at der kan nedsættes særlige udvalg, der kan behandle den slags sager. Og jeg sagde også, at det var nogle af de ting, vi naturligvis vil være med til at se på i udvalget.

Lis Noer Holmberg (CD):

Den model, socialministeren foreslår her, nemlig at kommunalbestyrelsen skal overtage varetagelsen af de sociale anliggender, kan nok være en positiv ændring, idet man her giver samtlige kommunalbestyrelses- og amtsbestyrelsesmedlemmer mulighed for at tage del i de sociale sager og måske på den måde også nå frem til bedre løsninger. Det er gisninger, for man ved det ikke.

Jeg har bemærket, at man stadig ønsker at beholde børn-unge-udvalget og holde personsager i det hele taget uden for denne ordning. Nu er det jo ikke alle steder, kan jeg forstå, at man har børn-unge-udvalg, men i magistratsbyerne har man børn-unge-udvalg, der netop behandler tvangsfjernelse af børn. Jeg synes, at disse udvalg – jeg sidder i øvrigt selv i sådant et udvalg – fungerer godt.

Jeg synes også, vi skal mærke os, at det helt klart er et tilbud til kommunerne. Man taler om det her, som om det er noget, vi trækker ned over hovedet på kommunerne, altså noget, vi tvinger dem til at gøre. Det er et forsøg, og det synes jeg man må notere sig.

Der er mange ting i dette lovforslag, som vi i CD gerne vil granske lidt mere i. Det synes vi er nødvendigt. Det betyder ikke, at vi ikke er positive over for tanken, men vi må nok gå nærmere ind i forslaget under udvalgsarbejdet.

Kofod-Svendsen (KRF):

Man kan sige, at lovforslaget handler om at give kommunerne en større grad af frihed med hensyn til, hvordan de vil organisere sig, om de fortsat vil have et socialudvalg eller de vil behandle sagerne i større kommunal sammenhæng. Dertil kan man vel sige lidt for og lidt imod, men jeg har hæftet mig ved det, der står nederst på side 9 i bemærkningerne:

»Regeringen finder derfor, at der bør indhøstes flere erfaringer, før de mere følsomme personsager kan behandles i en større forsamling.

Det foreslås derfor, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet ikke indtil videre kan træffe afgørelse i personsager på det sociale område.«

Jeg læser de ord sådan, at regeringen selv er lidt nervøs for, at man går for langt, og den nervøsitet deler jeg. Men når man bare har denne frygt in mente, så tror jeg ikke, at der sker de store skader.

Jeg vil altså gerne sætte en stor streg under den frygt, som her er nævnt. Vi kender jo alle sammen til, at følsomme sager ikke skal behandles i store fora, netop af hensyn til det enkelte menneske eller den enkelte familie, som det vil kunne gå ud over.

Med en stærk understregning af dette fra Kristeligt Folkepartis side er vi positive over for at give de frihedsgrader, der lægges op til. Jeg tror, det kan være godt at samordne f.eks. alle sager omkring børn og unge i én forvaltning. Nogle kommuner har jo også taget konsekvensen heraf og lavet en børneforvaltning, hvor skole, fritid, børnetilskud og sociale foranstaltninger er samlet. Det synes jeg der er nogle positive ting i.

Der er en paragraf, som jeg har interesseret mig særligt for, § 16, nr. 2, om svangerskabsafbrydelse eller rettere sagt om rådgivningen i den forbindelse. Efter forslaget skal anmodning om svangerskabsafbrydelse ske til lægen eller til amtskommunen, dvs. til et særligt udvalg bestående af en jurist, en gynækolog og en speciallæge i psykiatri, sådan som jeg har forstået det. Denne sammensætning er vel i sig selv god og velbegrundet, men jeg kan være nervøs for, at det ligesom kan være en flugt fra ansvaret, når man ikke skal gå til sin egen læge. Det kan selvfølgelig også ses positivt: ideen er måske god, hvis man ikke taler særlig godt med sin egen læge.

Men så forstår jeg videre, at lægen ikke selv skal oplyse patienten om hjælpeforanstaltninger, og at vejledning skal ske på patientens anmodning. Er det ikke en stor fejl? Det kan jeg være lidt nervøs over, og det er min frygt, at det kan betyde en yderligere svækkelse af rådgivningen over for den gravide, at man yderligere får forskellige led.

Vi mener, at det er utrolig vigtigt, at der gives en positiv, livsbekræftende vejledning. Efter min mening må både amtsudvalget og lægen være forpligtet til at oplyse om hjælp til at gennemføre svangerskabet. At lægen skal henvise til kommunen om vejledning, bliver næsten for absurd. Man bliver ligesom kastet frem og tilbage. Der skal være sikkerhed for, at den rådgivning, som skal gives, virkelig bliver givet. Det er noget af det, vi vil bore i under udvalgsarbejdet. Jeg har haft lidt vanskeligt ved at se, hvad det betyder i praksis, men på mig virker det, som om man bygger et system op, hvor

[Kofod-Svendsen]

man bliver kastet rundt. Kan der gives en kvalificeret begrundelse for, at det her er en forbedring, så er vi selvfølgelig kun glade for det, men spørgsmålet er, om det virkelig er en forbedring. Sådan som jeg har læst det, frygter jeg det modsatte.

Intentionen i lovforslaget som helhed kan vi godt se der er noget positivt i, men vi har altså også en ganske stor tøven. Derfor er min melding på dette tidspunkt lidt ambivalent, men jeg håber, at udvalgsarbejdet kan afklare den tøven, vi sidder med.

Leif Hermann (SF):

Det har været interessant at sidde og lytte til denne debat, for bortset fra to ordførere, nemlig Socialdemokratiets og Socialistisk Folkepartis ordførere, har ingen i grunden forstået, hvad dette lovforslag indebærer af brud på forudsætningerne for forvaltningslovens § 28.

Der er ingen, der skal komme og sige, at man ikke er blevet gjort opmærksom på det i lovforslagets bemærkninger. Hvis man ser nederst på side 9, 1. sp., så henvises der til det udvalg, der har fundet på denne såkaldte forenkling og decentralisering, og hvad man sådan ellers kan fylde på af poleret snak, Lotz II-udvalget, og her gøres der opmærksom på følgende:

»Udvalget mener dog ikke, at det forhold, at kompetencen i lovgivningen henføres til kommunalbestyrelsen, i væsentlig grad vil svække disse hensyn.«

Og det er diskretionshensyn.

»I væsentlig grad«, det vil sige, at det udvalg, der har lagt grundstenen eller lavet grundstrukturen til dette forslag, har gjort opmærksom på, at der kommer til at foreligge en svækkelse af de diskretionshensyn, der ligger i, at det i øjeblikket er opbygget som to forskellige myndigheder.

Grundforudsætningen for os, for Socialdemokratiet og for Det Radikale Venstre, da vi lavede forvaltningslovens § 28 – altså præciseringen af tavshedspligts- og videregivelsesreglerne – var, at følsomme personoplysninger lå hos en myndighed, der udelukkende havde med disse ting at gøre. Det forhold, at man nu gør kommunalbestyrelsen til myndighed også for personsager – for det gør man, uanset at der f.eks. kan nedsættes børneudvalg til behandling af personsager, så er det kommunalbestyrelsen, der er myndighed – betyder i realiteten, at de

regler, der er lavet i forvaltningsloven med hensyn til videregivelse af fortrolige oplysninger, ophæves inden for kommunalbestyrelsens område. Det er konsekvensen.

I 1985 havde vi en situation, hvor en kendt socialborgmester i en større by her i landet skrev til den pågældende større bys overborgmester og fortalte om en eller anden person, som overborgmesteren havde udbedt sig oplysninger om. Det pågældende menneske havde klaget sin nød til overborgmesteren over et eller andet, og formentlig i overensstemmelse med traditionen i den daværende magistrat indhentede overborgmesteren oplysninger hos socialborgmesteren, der villigt – villigt – videregav en lang række oplysninger, der i dag må betragtes som faldende ind under forvaltningslovens § 28: følsomme personoplysninger.

Dengang kunne vi ikke få Justitsministeriet til at sige, at det var i strid med tavshedspligtsreglerne. I dag ville det være lodret i strid med forvaltningslovens § 28. Ingen tvivl om det. I morgen er der næppe nogen tvivl om, at det ikke ville være i strid med reglerne i forvaltningsloven.

Det er ikke kun os, der mener, at dette her er betænkeligt. Den tidligere ombudsmand, professor Lars Nordskov Nielsen, hvis udsagn Det Radikale Venstre var overordentlig optaget af i 1985–86, da vi lavede forvaltningsloven og offentlighedsloven, advarede for kort tid siden i Politiken mod dette lovforslag. Det er jo ikke, fordi de offentlige myndigheder har været særlig optaget af navnlig på SSP-området at overholde, hvad der var af regler. Det fremgår af en redegørelse, som ombudsmanden for nylig har sendt til borgmesteren for magistratens 3. afdeling i København for netop at sikre, at samtykkekravet blev opfyldt, når der blev udvekslet følsomme personoplysninger, som ellers ville være blevet udvekslet som led i SSP-samarbejdet.

Står vi nu i en situation, hvor følsomme oplysninger fra Det Sociale Udvalg eller det udvalg, der nu bliver nedsat til afløsning af det til behandling af enkeltsager, frit kan videregive disse oplysninger til skoler osv.? Ja, det gør vi, sådan som forvaltningsloven er skruet sammen.

Jeg vil derfor gerne spørge socialministeren og bede hende om at besvare det i sit svar til ordførerne: Vil socialministeren tage initiativet til sammen med justitsministeren at udarbejde

[Leif Hermann]

forslag til ændringer af forvaltningslovens § 28, således at den retssikkerhed, der hidtil har været gældende, fortsat vil være gældende, også efter en eventuel vedtagelse af dette lovforslag?

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for en grundig og særdeles relevant diskussion.

Det er allerede fremgået af debatten, at lovforslaget er fremsat i overensstemmelse med den aftale, som regeringen har indgået med Kommunernes Landsforening. Jeg tror også, det er nødvendigt at sige – det er vist ikke sagt her – hvorfor Kommunernes Landsforening i sommer har ønsket en ændring.

Den er vel først og fremmest begrundet i to ting. For det første ønsker man at kunne gå på tværs af de hidtidige forvaltningsgrænser; der er allerede flere forsøg i gang hermed under frikommuneloven. For det andet har kommunerne ønsket at få bedre hånd i hanke med økonomien inden for det sociale område, som man mange steder har følt man var uden indflydelse på.

Regeringen har indgået denne aftale med Kommunernes Landsforening og har arbejdet med dette forslag, som undervejs – det har hr. Agerschou ret i – har undergået forskellige ændringer.

Det er nemlig helt rigtigt, som Socialdemokratiets ordfører, fru Jytte Hilden, sagde, at her er tale om modsatrettede hensyn. Vi vil alle sammen gerne bløde op, gøre det muligt for kommunerne at indrette sig så fornuftigt som muligt – så tidssvarende som muligt, skulle jeg måske sige – i retning af at kunne gå på tværs af faggrænser, på tværs af forvaltningsgrænser, og så på den anden side tilgodese det, som er tilgodeset i den nugældende lov, nemlig at man ikke går for tæt på personsager, og at man ikke risikerer at gøre egentlige personsørgsmål til diskussionsemner for åbent tæppe.

Hertil kommer så de problemer, som hr. Leif Hermann rejste, forholdet til forvaltningslovens § 28 og § 29.

Det har altså ikke været nogen let fødsel, og jeg vil sige, at jeg vil lægge megen vægt på, at dette forslag kan få hele Folketingets eller i hvert fald næsten hele Folketingets tilslutning.

Jeg har også fulgt diskussionerne i de kommunale kredse. Jeg har talt med, jeg havde nær sagt snesevis af kommunalpolitikere fra alle

partier, og man er ikke alle steder sikker på, at man vil være i stand til uden videre at klare disse sager, uden at det bliver klarlagt i loven, nøjagtig hvor langt man kan gå med kommunalbestyrelsens behandling.

Vi er så endt med at fremsætte det forslag, der foreligger nu, hvor der jo i bemærkningerne står, at personsager ikke skal kunne gøres til genstand for behandling i kommunalbestyrelsen.

Jeg tror nok, at vi efter denne debat må have nærmere præciseret i loven, hvor disse sager så skal ligge, men det betyder ikke, at jeg er parat til at lemlæste lovforslaget fuldstændig, forstået på den måde, at vi må finde ud af at sikre det retssikkerhedshensyn og den afgrænsning over til forvaltningsloven, som er nødvendig, uden at sætte åbenheden og den tværgående mulighed over styr.

Det er jo rigtigt, som hr. Agerschou nævnte, at vi i Socialministeriet har rystet på hånden, forstået på den måde, at det, som kommunerne oprindeligt meldte at de ønskede sig, ikke er acceptabelt, og det er nok i virkeligheden, når det kommer til stykket, heller ikke det, man egentlig ønsker sig.

Men jeg synes, det er vigtigt at notere sig – og i hvert fald sagde fru Jytte Hilden det klart – at der fra Socialdemokratiets side var tilslutning til muligheden for tværgående forvaltninger, og jeg tror også, at hr. Agerschou sagde noget om, at SF var interesseret i en opløsning af forvaltningsgrænserne. Sådan opfattede jeg det i hvert fald. Det er det, der har været udgangspunktet for regeringspartierne behandling af dette spørgsmål.

Jeg synes måske ikke, det er så frugtbart at diskutere, hvem der er enig med hvem. Jeg tror ikke, at grænserne her nødvendigvis går mellem partierne eller for den sags skyld mellem folketingspolitikere og kommunalpolitikere. Også blandt kommunalpolitikere indbyrdes har der været modstridende hensyn at tage i denne sag.

Jeg må indrømme, at jeg ikke helt kan følge fru Jane Oksens skepsis over for, at vi fortsat skulle have udvalg, der skal behandle tvangsfjernelsessager. Jeg kan ikke rigtig forestille mig, hvad det er, man kunne tænke sig at sætte i stedet indtil videre. Det drejer sig jo om udvalg i hver kommune. Jeg forstod faktisk ikke rigtig talen. Jeg går ud fra, at fru Jane Oksen ikke øn-

[Socialministeren]

sker, at tvangsfjernelse sager skal behandles hverken i lukkede eller åbne kommunalbestyrelsesmøder.

Så kan jeg ikke lade være med at sige, at jeg noterede mig, at Fremskridtspartiets ordfører ønsker, at langt flere sager skal afgøres af administrationen. Jeg må sige, at vi efterhånden er langt fra Fremskridtspartiets korstog mod offentligt ansatte.

Men jeg tror, denne debat har vist, hvad det er, et stort flertal i Folketinget ønsker, nemlig en større fleksibilitet, en større åbenhed, i styrelsesloven, som vi også har behandlet tidligere i dag, og at man egentlig er enig i den del af lovforslagets intentioner.

Jeg hørte, hvad hr. Kofod-Svendsen sagde, og jeg må sige om § 16, nr. 2, om svangerskabsafbrydelse, at jeg ikke har opfattet dette forslag som andet end et forslag af teknisk karakter. Men jeg skal gerne bidrage til at bore i det, som hr. Kofod-Svendsen sagde. Jeg har kun opfattet det som en teknisk ændring, men vi skal naturligvis sikre os, at der ikke er nogen substansændring i det.

Derfor vil jeg slutte med at sige, at jeg tror, vi bliver nødt til at få præciseret i lovforslaget – det gælder også det, hr. Leif Hermann sagde – hvor personsagerne skal ligge, og få afklaret forholdet til forvaltningslovens § 28 og for den sags skyld også § 29. Det vil jeg gerne bidrage til. Det må jo blive under udvalgsarbejdet, at vi får klaret det af. Jeg mener ikke, at vi skal ind på at ændre forvaltningsloven, men hvis det er den vej, vi skal, så kan det være, det bliver nødvendigt. Men ellers er det vel i denne lov, vi skal udtrykke os sådan, at vi overholder disse diskretionshensyn.

På den anden side vil jeg også sige, at vi ikke bør indrette os sådan, at f.eks. SSP-samarbejdet ikke kan foregå på fornuftig vis. Jeg har godt set alle advarslerne, og jeg har også læst den tidligere ombudsmands advarsler over for dette forslag. Det gør naturligvis indtryk, men netop med en tværgående indsats over for børn og unge er det nødvendigt, at man har mulighed for at tale sammen, men stadig væk under forudsætning af, at implicerede er klar over og har givet samtykke til, at man beskæftiger sig med deres problemer.

(Kort bemærkning).

Jane Oksen (FP):

Socialministeren forstod ikke mine bemærkninger angående det særlige udvalg, der skulle tage sig af afsnit VIII-sagerne i bistandsloven, altså sager angående tvangsfjernelse af børn. Man kalder det selvfølgelig også »særlige foranstaltninger«, men hovedsagen er, at det er disse tvangsfjernelser, vi er skeptiske over for.

Vi mener overhovedet ikke, at den slags sager hører hjemme hverken i socialudvalget eller i kommunalbestyrelsen. Vi mener slet ikke, de skal behandles af kommunalpolitikere, som ikke har den fornødne kompetence til at afgøre sådanne sager.

Af hensyn til både forældre og børn og af hensyn til retssikkerheden omkring disse fjernelser skal det være en domstol, der afgør den slags ting. Det er alt for let at fjerne et barn fra hjemmet i dag, og vi havde gerne set, at man havde grebet lejligheden til at få noget andet end dette forlorne udvalg, man nu forsøger at lave som en overgangsordning.

Jytte Hilden (S):

Jeg lyttede med meget stor interesse til socialministerens svar, for jeg synes, at det, som socialministeren sagde, var, at der også for hende at se er nogle ting, som skal afklares yderligere. Det var efter min mening et helt anderledes afbalanceret indlæg end den meget summariske redegørelse, som den radikale ordfører havde. Men sådan er der jo så meget.

Derfor vil jeg spørge ministeren allerede her i salen, om ministeren vil være udvalget behjælpelig med at fremskaffe et notat, der præcis bygger på de betænkeligheder, som hr. Leif Hermann gav udtryk for, for jeg tror, at det vil være en fantastisk hjælp til, at vi kommer i gang med at diskutere substansen i de betænkeligheder, som jeg gav udtryk for i mit indlæg.

Agerschou (SF):

Jeg synes, det var et godt indlæg, socialministeren havde, hvor hun tog vores betænkeligheder alvorligt.

Jeg vil godt bekræfte socialministerens opfattelse af SF's holdning. Vi er interesseret i at give kommunerne mulighed for at forny forvaltningsstrukturen og udvalgsstrukturen, så den bliver mere hensigtsmæssig og mere fleksibel, men vi vil ikke være med til at gøre det på en måde, der forringer retssikkerheden for den enkelte borger.

[Agerschou]

Ud fra det grundsynspunkt vil vi bidrage til et positivt udvalgsarbejde.

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg kan svare bekræftende på fru Jytte Hildens spørgsmål. Jeg vil godt give et bud på, hvad vi kunne gøre i loven her, og hvordan loven herefter forholder sig til forvaltningslovens bestemmelser. Det var også det, jeg prøvede at sige i mit første indlæg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforlagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 182:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af omstrukturering/nedlæggelse af Sikringsstyrelsen og Socialstyrelsen.

Af socialministeren (Aase Olesen).
(Fremsat 19/1 89).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Jytte Hilden (S):**

Ja, det er mig igen. Det er ikke, fordi Socialdemokratiet er gået over til at blive enmandsbetjent bus, men det er, fordi mit partis ordfører i de sager, som er til behandling i salen i dag, desværre er forhindret i at være her.

Om det forslag, som vi nu behandler, vil jeg sige, at det jo er en del af den såkaldte afbureaukratiseringsplan, som vedrører mindre end 1 pct. af de offentligt ansatte, og som vedrører mindre end en ½ pct. af statens udgifter. Det kalder vi i Socialdemokratiet ikke afbureaukratisering – det kalder vi flikflak på alle hylder, hvor enhver kan nævne og tage, hvad man måt-

te have brug for i den ideologiske diskussion, som der jo klart er tale om.

Vi synes nok, at vi i Folketinget kunne have haft brug for en generel og god diskussion om, hvad det er for nogle ting, der kræver nye kommissioner, hvad det er for nogle ting, som trænger til at blive set på på en anden måde. Det ærgrer vi os lidt over at regeringen ikke har lagt op til.

Men nu får vi altså – rullende ind på banen – de forskellige forslag. Dette forslag drejer sig om, at nogle cigaræsker bliver struktureret lidt anderledes i Socialministeriet. Det kan vi egnetlig ikke have noget imod – og det kan vi heller ikke synes er særlig interessant for Folketinget af diskutere.

Det, der jo lægges op til – det siges der også et sted – er besparelser. Det kunne man jo så have kaldt det fra starten. Jeg vil godt nævne én ting, som vi synes er vanskeligt. Det er, at i den samme afbureaukratiseringsplan, og også i nogle af Lotzudvalgsbetænkningerne, står der en del ting om revaliderings- og pensionsnævne. Det skal tilsyneladende pludselig ikke – sådan går den politiske debat i hvert fald – diskuteres her og nu, for det er nemlig et spørgsmål om refusionsordninger. Det er pludselig løftet ud af afbureaukratiseringsdiskussionen og gjort til et spørgsmål om kroner og øre. Derfor synes jeg, at en del af argumentationen for lige netop dette forslag mangler, al den stund vi ikke samtidig får diskussionen om disse nævn.

Men jeg vil da sige, at der er bestemt da ting i dette forslag, som vi synes er fornuftige. Der er vel ikke ret meget, vi synes ikke er fornuftigt. I den tid, hvor vi har haft frikommuneforsøgene, har der vist sig et meget væsentligt behov for, at kommunerne, som jo nu får lov til mange ting selv, og som kan mange ting selv, kan have et centralt sted, hvor de kan hente råd og vejledning. Den funktion, at der er et sted, hvor informationerne samles, skulle nødvendig gå tabt i vores ønske om at decentralisere, at lave lokalt selvstyre, lægge tingene tættere på gårdene, og hvad der ellers kan komme af overskrifter på den politiske debat, som foregår for øjeblikket. Så derfor ville jeg måske gerne have, at ministeren, ud over hvad der står i lovforslaget, gav nogle yderligere bud på, hvordan vi sikrer denne rådgivnings- og vejledningsfunktion.

Det sidste, jeg skal sige, er, at det er da godt nok, at vi får en ny styrelse, en Arbejdsskade-